KARİYER PLANLAMA

Dr.Öğr. Üyesi Talha Enes GÜMÜŞ
Dr.Öğr. Üyesi Baha KANBEROĞLU
Sakarya Üniversitesi
Elektrik Elektronik Mühendisliği Bölümü

Staj Nedir? Kariyerime Ne Katkısı Olacaktır?

- Stajlar okul hayatı boyunca çalışma yaşamına en yakın olduğunuz dönemdir. Mezun olduğunuzda ne gibi bir ortamda, nasıl bir pozisyonda çalışabileceğinize dair büyük fırsatlar vereceğinden iyi değerlendirilmesi yararınıza olacaktır.
- Ayrıca staj sırasında edindiğiniz tecrübeler piyasada tercih sebebi olmanıza yol açar. Hatta stajınızı tamamladığınız iş yerinde ya da aynı sektörde iş bulmanız rakiplerinize oranla daha yüksektir. Bu yüzden staj yeri seçimi başlı başına çok önemlidir.

Staj Nedir? Kariyerime Ne Katkısı Olacaktır?

- Staj süreleri (4 yılda toplam 40 iş günü SAÜ-MF) ve dönemleri(yaz, kış) üniversiteden üniversiteye ve fakülteden fakülteye değişebilir.
- Staj yaptığınız süre boyunca işyerinin size ücret verip vermeyeceği de işyeri politikalarına bağlıdır. Genel olarak kısa dönem (20 iş günü) yapılan stajlarda ücret verilmez. Ancak stajyerler devlet tarafından stajları süresince sigorta yaptırılır.

Staj Nedir? Kariyerime Ne Katkısı Olacaktır?

- Okulların öğrencilerine staj yeri ayarlama gibi bir görevi olmasa da sınırlı kontenjanlarda firmalardan talepler gelebilir. Kendi imkânlarınızla bulmanız gerektiğinde üniversitedeki hocalarınıza ya da üst dönem arkadaşlarınıza danışarak tavsiyelerinden yararlanabilirsiniz.
- Türkiye'de yaz stajı yapmak için başvurular, şirketlere göre değişiklik göstermekte olup genelde her yılın **şubat ve mart** aylarında yapılır.

İş Arama ve İş Bulma Teknikleri Nelerdir?

• Lisans eğitimi sırasında birçok öğrenci ilerde nerede çalışabileceğine dair sektörel bazda karar vermeye başlar. Türkiye'de sektörel olarak iş çeşitlerini aşağıda sıralandığı gibi 3 grupta toplayabiliriz.

- Özel Sektör
- Kamu Sektörü
- Akademik Çalışma

Özel Sektör

- Günümüzde gittikçe güçlenen özel sektörde yer alan işletmeler, yeni mezun olanlar için önemli bir iş kaynağı durumundadır. Özellikle kendine güvenenler için yüksek gelir elde edebilecekleri çok sayıda iş imkânı anlamına gelmektedir.
- Avrupa birliği ülkeleri ve diğer ülkeler de, özellikle İngilizce eğitim alanlar için fırsat olarak görülmektedir.
- Özel sektördeki açık pozisyonlara kariyer web sitelerinde CV oluşturduktan sonra başvurulabilir.

Özel Sektör

- Erkek adaylar için askerlikle ilişiğin bulunmaması (tamamlanması ya da muaf olunması), B sınıfı sürücü ehliyetine sahip olunması, bilgisayar bilgisinin iyi olması gibi durumlar işverenler tarafından çoğunlukla talep edilendir ve tercih sebebi yapar.
- Bunların dışında mesleki bilgi ve tecrübe(yıl olarak) önemlidir, bu edinimlerin bir kısmı da lisans döneminde edinilebilir.

Özel Sektör

• Örnek kariyer siteleri

- http://www.kariyer.net/
- http://www.yenibiris.com/
- http://www.monster.com.tr/
- http://www.secretcv.com/

- Kamu kesiminde Genel ve Teknik Hizmetler, Müfettişlik, Uzmanlık vb. gibi pozisyonlarda lisans mezunları istihdam edilir.
- Kurumlar (Bakanlıklar, Genel Müdürlükler, Müsteşarlıklar vb.) genel olarak ÖSYM'nin yaptığı KPSS (Kamu Personeli Seçme Sınavı) puanı sonucunda eleman alımı yapar.

• Bunun yanında birçok kurum yabancı dil bilme zorunluluğu arar ve belgelenebilmelidir. Bu yüzden KPDS(Kamu Personeli Dil Sınavı) ve denkliği kurumlarca kabul edilen diğer yabancı dil(TOEFL, TOEIC, IELTS vb.) sınavlarına da girilmesi gerekir. (Kamuda Uzman Yardımcılığı, Müfettiş Yardımcılığı gibi kadrolara başvurularda dil seviyesi olarak C (KPDS 70 - 80) ya da B (KPDS 80 - 90) düzeyi puan istenir.)

• Kurumların bir kısmı doğrudan ÖSYM üzerinden (B grubu kadrolar) tercih sistemiyle alım yapabileceği gibi açıktan atama yoluyla (A grubu kadrolar) ile kendi sınavını yapabilirler.

• A ve B grubu kadroların ne demek olduğunu açıklayacak olursak; kısacası devlet kurumları ihtiyacı olan personel sayısını ve niteliğini ÖSYM'ye iletir. Bu tür kadrolara B grubu kadrolar denir. KPSS'ye 2018, 2020, 2022 gibi çift yıllarda girmiş olan adaylar yukarıdaki bahsettiğimiz B grubu kontenjanlardan tercih yapabilir. A grubu kadro ise; bir kurum ihtiyacı olan personeli kendi web sitesinde ilan eder. Her yıl yapılan KPSS sınavına giren adaylar ilandaki diğer şartları da sağlıyorlarsa başvurabilirler.

Akademik Çalışma

 Akademik olarak çalışmak isteyen bireyler ÖSYM tarafından yapılan ALES(Akademik Lisansüstü Eğitim Sınavı) ve KPDS/ÜDS(Üniversiteler Arası Dil Sınavı) ya da denkliği YÖK tarafından kabul edilen yabancı dil sınavlarına(TOEFL, TOEIC, IELTS...) girmesi gerekir.

Akademik Çalışma

• Akademik kadro ilanlarının belli bir zaman dilimi olmayıp ihtiyaca göre alım yapılmaktadır. Kadro ilanları için YÖK'ün web sayfası takip edilir.

• Akademik yaşam Araştırma Görevliliği ile başlar. Birçok üniversite araştırma görevliliği alımı öncesinde yüksek lisans yapma şartı arayabileceği gibi bazı üniversiteler de işe başlandıktan sonra da yüksek lisansa başlamaya müsaade edebilir.

Akademik Çalışma

• Örnek kamu ilan (akademik kadrolarda dâhil) siteleri

- http://www.memurlar.net/
- http://www.yok.gov.tr/

Kendime Nasıl İş Çevresi Edinebilirim?

• Lisans eğitimi boyunca öğrencinin sadece yoğun bir şekilde derslere odaklanması yerine mesleki anlamda sosyal çevre oluşturmaya yönelik faaliyetlere girişmesi gerekir. Bu faaliyetler mesleki örgütler, dernekler, kulüpler yoluyla yapılabilir.

Kendime Nasıl İş Çevresi Edinebilirim?

• Özellikle uluslararası meslek kulüpleri/dernekleri düzenli olarak her yıl kongreler, konferanslar düzenlerler. Bu sayede farklı üniversitelerden aynı meslek grubundan insanlar bir araya gelip tanışarak ortak çalışmalar ve girişimlerde bulunabilirler. Bu tanışmalar 2 ya da daha fazla öğrenci arasında olabileceği gibi şirket temsilcileri ve öğrenciler arasında da olabilir. Böylece iş çevresi edinilir.

- Üniversite oryantasyon programına katılmanız sizin için faydalı olacaktır. Hem üniversitenizi, fakültenizi ve bölümünüz daha iyi öğrenecek hem de diğer öğrencilerle ilk tanışma fırsatını yakalayacaksınız.
- Üniversitenizin sunacağı tüm olanaklardan tam olarak faydalanabilmeniz için, bu toplantıda verilen bilgileri dikkatle dinlemelisiniz.

- Lisans öğretimi boyunca geçerli olacak bu kuralı ilk sınıftan itibaren dikkatlice uygulamalısınız. Derslere katılım, ders içerisinde ciddiyet başarınızın anahtarı olacaktır. Bu sebeple her derse aynı önemi göstermeli, sınıf içerisinde katılımcı olmalı, derste verilen ödevleri projeleri zamanında yapmalı ve ders tekrarı konusunda hassas davranmalısınız.
- Özellikle ilk yıl sizin için adaptasyon yılı olacağından, ilk yıl kuracağınız ders çalışma disiplini, diğer yıllardaki başarınızın temelini oluşturacaktır.

• 1. Yıl Yapılacaklar

• Üniversitedeki ilk seneniz olmasından dolayı, size genellikle temel derslerden oluşan bir program sunulacaktır.

• Bunlar ileride çok faydalanacağınız dersler olduğundan dolayı, ilk sene verilecek dersleri tam anlayarak geçmeniz gerekmektedir

- Bilgisayar kullanımı hayatımızın vazgeçilmezi olduğundan, ilk sene verilecek olan bilgisayar kullanımı dersiniz ayrı bir önem arz etmektedir.
- Boş vakitlerinizde bilgisayar kullanırken Word, Excel, İnternet veya Power Point gibi sık sık kullanabileceğiniz ofis programları kullanım düzeyinizi geliştirmek için çaba harcamalısınız

• 1. Yıl Yapılacaklar

• Lisans eğitimi boyunca ihmal etmemeniz gereken bir başka konu ise sosyal aktivitelerdir. Her ne kadar not ortalaması sizin için ilk sırada önemli olsa da, ders dışında katılacağınız aktivitelerle kendinizi geliştirebilir, hem akademik hem de psikolojik olarak daha olgun bireyler haline gelebilirsiniz. İlk seneden itibaren ilgilendiğiniz kulüplere üye olmalı, bölümünüzle ilgili üniversite içerisinde ve dışarısında düzenlenen konferans, panel, seminer gibi aktivitelere katılmalısınız.

• 1. Yıl Yapılacaklar

• Bunların dışında kendinizi geliştirecek, sosyal faaliyetlerden kaçınmamalısınız. Spor, müzik, tiyatro gibi aktivitelere, bölümünüzün veya üniversitenizin düzenleyeceği gezi ve programlara katılmak sizi hem daha sosyal hem de daha özgür bireyler haline getirecektir. Unutmayınız, ileride iş hayatına atıldığınızda, sosyal yönünüz sizin çok işinize yarayacaktır.

• 1. Yıl Yapılacaklar

• Eğer eğitim almak için Sakarya'ya başka bir şehirden geldiyseniz, öncelikli şehri keşfetmelisiniz. Boş zamanlarınızda, arkadaşlarınız ile birlikte Sakarya'yı öğrenmeye çalışın.

- Lisans eğitimini tamamladıktan sonra, iş hayatına mı yoksa lisansüstü eğitime mi devam etmeniz gerektiği konusunda karar vermeniz gerekmektedir. Vereceğiniz karara göre, seçmeli derslerinizi şekillendirir, kendinizi hangi yönde geliştirmek isterseniz o konuda çalışmalar yapabilirsiniz.
- Eğer lisans sonrası iş hayatına atılmayı düşünüyorsanız, size cazip gelecek, sıkılmadan çalışabileceğinizi düşündüğünüz iş alanları ve meslekler hakkında detaylı araştırmalara başlayabilirsiniz

- Üniversiteniz tarafından veya öğrenci kulüpleri tarafından organize edilen aktivitelere katılmaya özen gösteriniz. Bu tarz aktiviteler, derslerin verdiği yorgunluğu atmanızda size çok yardımcı olacaktır.
- Lisans sonrasında yapacaklarınızı düşünüp, bu konularda kendinizi başlamalısınız. Bilgisayar, İngilizce, ikinci yabancı dil veya mesleki donanımınız için gerekli kurslar, programları takip ederek bu hedeflerinizi geliştirebilirsiniz.

- Bölümdeki veya fakültenizdeki arkadaşlarınızla zaman geçirip, birbiriniz ile hedefleriniz konusunda konuşmayı ihmal etmeyiniz. Sizin düşünemediğiniz ama ilginizi çekecek bir takım planları arkadaşlarınızın hedeflerini görerek kendi hedefiniz haline getirebilirsiniz.
- Eğer sizden önceki mezunlara ulaşabiliyorsanız mutlaka onlarla irtibat kurmanın yollarını araştırın.

- Bölümünüzdeki öğretim üyeleri ile aranızdaki diyalogları geliştirmelisiniz. Ortak projeler, araştırmalar yapabilir veya bu konuda hocalarınızdan fikir isteyebilirsiniz. Unutmayınız, gelecek planlarınız ne olursa olsun, grup çalışmasına adapte olmayı öğrenmek her zaman işinize yarayacaktır.
- Özellikle lisansüstü eğitime devam edecekseniz, araştırma projelerinde kendinize yer bulmanız, gelecek planlarınız için referanslar oluşturmanızda faydalı olacaktır.

- Kariyer planlarınızı uygulamaya başlamak için uygun bir yıl. Bu sebepten, kariyer hedefleriniz le ilgili araştırmalar yapmalı, gerekli gördüğünüz kişilerle bağlantılar kurmaya çalışmalı, danışmanlarınızdan destek isteyebilirsiniz.
- Alanınızla ilgili güncel konuları, gelişmeleri takip edebilmek için, uygun olduğunu düşündüğünüz, derneklere ve profesyonel organizasyonlara üye olabilir, buralarda yapılan aktiviteler katılabilirsiniz

- Hedefiniz lisans sonrası eğitime devam etmekse, öncelikle genel not ortalamanızı, özelliklede yüksek lisansta çalışacağınız konuya yönelik derslerin notlarını yükseltmeye çalışmalısınız.
- Lisans sonrası eğitim için gerekli diğer sınavlara katılmaya başlayabilir, sizi hedeflerinize taşıyacak üniversiteleri, programları araştırmaya başlayabilirsiniz.

- Liderlik vasıflarınızı geliştirmeye özen göstermeli, bunu yapabilmek için, dernekler, öğrenci kulüpleri veya organizasyonlarda yönetici konumunda roller alabilir, üniversite dışı programlar, çeşitli organizasyonlar ve yarışmalar düzenleyebilirsiniz.
- Çalışmayı planladığınız sektörden önemli kişilerle tanışmaya çalışmalı, size referans olabilecek kişilerle iletişiminizi geliştirmelisiniz.

- Bölümünüzdeki akademisyenler ile ortak araştırma projelerine katılmak için fikirler oluşturabilir veya mevcut projelerde rol almak için, öğretim üyeleri ile irtibata geçebilirsiniz.
- Proje bulmazsanız, derslerde verilen ödevlere daha akademik yaklaşabilir, araştırma metotlarından faydalanıp, yapmış olduğunuz literatür taramalarındaki eserlere ulaşmaya gayret gösterebilirsiniz.
- Özellikle yüksek lisans hedefiniz varsa, bu tarz çalışmalar ileride sık sık karışılacağınız durumlar olacağından şimdiden kendinizi alıştırmış olursunuz.

- Yapmış olduğunuz çalışmaları, çeşitli dergi, öğrenci kongreleri gibi yerlerde yayınlatmak için çaba harcamalısınız. Her yapmış olduğunuz çalışma değerlidir fakat hepsinin yayınlanabilmesi mümkün olmayabilir.
- Bu sebepten bir danışman ile çalışmak, yayın yapabilecek kalitede ürün çıkarabilmeniz için faydalı olacaktır. Yapacağınız her yayın, sunu veya bildiri, özgeçmişinizde önemli bir yer alacaktır. Özellikle son sınıfa geldiğinizde, özgeçmişinizin dolu olmasını istiyorsanız, fırsatınız varken boş durmamanız gerekir.

• 3. Yıl Yapılacaklar

• Özgeçmişinizde yazabileceğiniz bir başka aktivitede, profesyonel hayatta elde ettiğiniz tecrübeler olacaktır. Bunların başında yapmış olduğunuz stajlar gelir. Lisans eğitiminde belirli bir iş tecrübesine sahip olmanız, mezuniyet sonrasında kaliteli pozisyonlarda iş bulmanızda çok faydalı olacaktır.

• 3. Yıl Yapılacaklar

• Lisans sonrası eğitiminize yurtdışında devam etmeyi hedefliyorsanız, yapmanız gereken işleri ertelememelisiniz. Özellikle bazı ülkelerde başvurular çok erken başlamaktadır. Başvuru için sizden istenebilecek sınavların sonuçları elinizde olmadığı takdirde, başvurularınız geçersiz olacağından, bu sınavlara zamanında başvuru yapmalısınız. GRE, GMAT, TOEFL, TOEIC, IELTS gibi sınavların başvurularını kaçırmamanız gerekir. Bu sınavlara özel hazırlık yapmanız gerekebilir, bu sebepten ötürü, hazırlıklarınızı ve başvurularınızı yapmak için en uygun yıl, üçüncü sınıftır.

• 4. Yıl Yapılacaklar

• Lisans eğitiminiz sonuna geldiğiniz için, kariyer planlarınızı aktif olarak uygulamanız gerekir. Öncelikli olarak yapmanız gereken, kendinizi hedeflerinize hazırlayacak eğitim, kongre, seminer gibi organizasyonlara katılın. Bu programların duyurularını takip edebilmeniz için gerekli bağlantıları, üyelikleri, e- posta gruplarını takip etmelisiniz.

- Kariyer planlamasının temel ayaklarından bir tanesi de, lisans eğitimi boyunca aldığınız notların yüksekliğidir. Başarısız bir öğrenci, gerek iş piyasasında gerekse lisansüstü eğitim kabulünde muhataplarını etkilemekte çok sıkıntı çekecektir.
- Bu sebeple, lisans sonuna kadar genel not ortalamanızı maksimum yükseklikte tutmanız ilerideki kariyeriniz için en önemli koşuldur. Özellikle de yüksek lisansa devam etmeyi planlıyorsanız, son iki sene not ortalamanız diğer başvuracakların üzerinde olmalıdır. Dörtlük sistemde üç ve üçün üzerindeki ortalamalar sizin başarılı bir akademik geçmişinizin olduğunun göstergesidir.

• 4. Yıl Yapılacaklar

• Son sene alacağınız seçmeli derslerde hassas davranmalısınız. Çalışmayı planladığınız sektörde veya yapmayı düşündüğünüz yüksek lisans alanında alacağınız dersler ileride daha rahat etmenizi sağlayacaktır.

• 4. Yıl Yapılacaklar

• Eğer iş piyasasına girmeyi düşünüyorsanız, hangi sektörlerin daha uygun olduğunu belirlemiş olmanız gerekir. Uygunluk noktasında, çalışmayı düşündüğünüz sektörün size hitap etmesi, çalışma koşullarının rahatlığı veya size uygunluğu, alacağınız ücretlerin sizi tatmin edip edemeyeceği konularında iyice düşünmelisiniz. İstemediğiniz ama yüksek ücretli bir iş, çalışma hayatınızda verim düşüklüğüne, özel hayatınızda bıkkınlığa sebep olacağından, öncelikli kriteriniz seveceğiniz bir meslekten yana olmalıdır. İş hayatında başarılı olmanız, işinizi sevmenizden geçer. Başarılı olduğunuz takdirde de sizi memnun edecek ücretlere ulaşmanız imkânsız değildir.

• 4. Yıl Yapılacaklar

• Eğer yüksek lisans yapmayı düşünüyorsanız, niçin böyle bir hedefiniz olduğunu net bir şekilde belirlemelisiniz. Askerlikten muaf olmak, henüz iş piyasasına girmeye cesaretinizin olmaması, çalışmaktan kaçınmak, lisansüstü eğitim için gerekli motivasyonları size veremeyecektir. Yüksek lisans zorlu bir eğitim dönemidir. Bu yüzden seçmeden önce kendinizi iyi motive etmeniz gerekir. Gerçekten araştırma yapmayı, kendinizi geliştirmeyi, belirli alanlarda uzmanlaşmayı hedeflemişseniz, size en uygun yüksek lisans programını seçmeniz gerekir.

• 4. Yıl Yapılacaklar

• Size uygun programı seçmeniz için gerekli araştırma yapmalısınız. Hangi üniversitelerin hangi yüksek lisans programları olduğunu detaylı olarak araştırmalı, başvuruda gerekecek belgeleri toplamaya başlamalısınız. Bu belgeleri tahmin ettiğinizden daha uzun zamanda elde edeceğinizi unutmayınız. Özellikle geçmeniz gereken sınavları düşünerek hareket etmelisiniz.

• 4. Yıl Yapılacaklar

• Son sene alacağınız seçmeli derslerde hassas davranmalısınız. Çalışmayı planladığınız sektörde veya yapmayı düşündüğünüz yüksek lisans alanında alacağınız dersler ileride daha rahat etmenizi sağlayacaktır.

• 4. Yıl Yapılacaklar

• Eğer iş piyasasına girmeyi düşünüyorsanız, hangi sektörlerin size daha uygun olduğunu belirlemiş olmanız gerekir. Uygunluk noktasında, çalışmayı düşündüğünüz sektörün size hitap etmesi, çalışma koşullarının rahatlığı veya size uygunluğu, alacağınız ücretlerin sizi tatmin edip edemeyeceği konularında iyice düşünmelisiniz.

• 4. Yıl Yapılacaklar

• İstemediğiniz ama yüksek ücretli bir iş, çalışma hayatınızda verim düşüklüğüne, özel hayatınızda bıkkınlığa sebep olacağından, öncelikli kriteriniz seveceğiniz bir meslekten yana olmalıdır. İş hayatında başarılı olmanız, işinizi sevmenizden geçer. Başarılı olduğunuz takdirde de sizi memnun edecek ücretlere ulaşmanız imkânsız değildir.

KAYNAKLAR

- 1) Kariyer Planlama Ve Geliştirme El Kitabi, Turgut Özal Üniversitesi Kariyer Planlama Uygulama Ve Araştırma Merkezi(KARMER), 2011. https://ders.es/Kariyer_kitpacik.pdf
- 2) Kariyer Planlama, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Kariyer Uygulama Ve Araştırma Merkezi, 2022. https://karmer.gop.edu.tr/depo/menuler/birim_11898/duyurular_198/d9 abfdb6-47f1-4b7a-992d-3693d7c47776/html_icerik/files/KP%20Ders%20Kitab%C4%B1%202 022.pdf

Teşekkürler

